

**Obvodný notársky úrad vo Svätom Kríži nad Váhom
(1867) 1875 – 1945 (1953)**

Opis na úrovni fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference kode	SK_1570_15129	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný notársky úrad vo Svätom Kríži nad Váhom	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	(1867) 1875 – 1945 (1953)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	11,25 bm (1511 úradných kníh, 47 ks registratúrnych pomôcok, 31 ks indexov, 20 škatúľ spisov a 6 ks máp)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný notársky úrad vo Svätom Kríži nad Váhom	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Úrad notára sa objavoval na najnižšom stupni verejnej správy a súčasne miestnej samosprávy v Uhorsku už v 13. storočí. Jeho postavenie bolo dlho vymedzené iba stoličnými štatútmi, kodifikoval ho až zákonný článok XVIII z roku 1871. Povinnosťou notára bolo viesť evidencie a spisovú agendu obcí, vypracovávať rozpočet a záverečný účet obcí a kontrolovať daňové priznania. Pôsobnosť, práva a povinnosti notára v obecnej samospráve sa rozšírili zákonným článkom č. XXII/1886 o obecnom zriadení. Najvyššou inštitúciou samosprávy v obciach bolo obecné zastupiteľstvo, výkonným orgánom obecný výbor. Notár sa stal radcom obecného predstavenstva a mal dozor nad	Dejiny správy pôvodcu

	<p>vykonávaním zákonov a nariadení v obciach.</p> <p>Úrad a pôsobnosť obecných a obvodných notárov bola po vzniku Československej republiky upravená zákonom č. 211/1920 Zb. z. a n. a nariadením vlády č. 383/1920 Zb. z. a n. Notári dostali právo veta a stali sa štátnymi úradníkmi a podľa zákona č. 243/1922 Zb. z. a n. sprostredkovali a zabezpečovali úlohy štátnej správy. Obecnú samosprávu vykonávala každá obec prostredníctvom obecného zastupiteľstva, obecnej rady a starostu, ktorí mali k dispozícii komisie, obecných úradníkov a ďalších zamestnancov.</p> <p>Obce rozhodovali o svojich vnútorných záležitostiach a mohli vydávať svoje štatúty, vykonávali uznesenia obecného zastupiteľstva, disponovali obecným majetkom, spravovali finančné hospodárstvo v rámci zákonov, starali sa o školy a iné obecné ústavy, vykonávali miestnu poľnú, požiaru a bezpečnostnú políciu, starali sa o chudobných a i. Štátna správa patrila do kompetencie notára a jeho opatrenia v tejto oblasti boli obce a jej orgány povinné vykonať.</p> <p>V dôsledku obnovenia župného zriadenia na Slovensku prešla podľa zák. č. 190/1939 Sl. z. od 1. januára 1940 na obecné a obvodné notárske úrady veľká časť agendy, ktorú predtým vykonával okresný úrad.</p> <p>Reformu obecnej správy priniesol zákon č. 171/1943 Sl. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1944. Novými inštitúciami obce boli obecné výbory a starostovia. Členom obecného výboru bol aj notár.</p> <p>K zániku všetkých obecných orgánov došlo zrušením obecných a obvodných notárskych úradov 7. apríla 1945. Právomoc, ktorú podľa dovtedy platných právnych noriem mali menované obecné výbory a starostovia, príj. notársky úrad, prešla podľa § 2 nar. č. 26/1945 Zb. nar. SNR na novozriadené národné výbory, ktoré v obvode svojej pôsobnosti prevzali vykonávanie všetkých verejných vecí.</p> <p>Po stránke územnej organizácie patrilo Obvodný notársky úrad vo Svätom Kríži nad Váhom do okresu Nové Mesto nad Váhom v Nitrianskej župe, od roku 1923 -1927 do Bratislavskej župy a v rokoch 1940 – 1945 do Trenčianskej župy. Jeho nadriadeným úradom bol Služnovský úrad v Novom Meste nad Váhom, od roku 1923 bol nadriadeným orgánom notariátu Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom. Obvodný notársky úrad vo Svätom Kríži nad Váhom zaniká v roku 1945, keď sa mení na Obvodný úrad Miestneho národného výboru vo Svätom Kríži nad Váhom.</p>	
--	---	--

		<p>Obvodný notársky úrad patril počtom obyvateľov medzi väčšie notariáty. Do jeho obvodu patrilo 5 malých obcí: Svätý Kríž nad Váhom, Mošovce nad Váhom, Vieska (v roku 1960 sa zlúčili do jednej obce pod názvom Nové Mošovce a v roku 1961 sa názov tejto obce zmenil na Považany), Brunovce a Potvorice.</p> <p>Súvislé vedenie agendy notárskeho úradu vo Svätom Kríži nad Váhom sa začína rokom 1880. Od tohto roka do roku 1942 sa v úrade vystriedali Anton Klučovský, Michal Černý, Štefan Ježo, Pavol Rexa, Ernest Riecky, Michal Zámečník, Pavol Hudec, Evald Krška, Gejza Mitošinka, Anton Spiška a Jozef Ončák. Od roku 1942 až do zrušenia úradu v roku 1945 bol vládny komisárom obce Štefan Tulis a obvodným notárom Gejza Mitošinka.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>O správe registratúry na Obvodnom notárskom úrade vo Svätom Kríži nad Váhom sa v archívnom fonde tohto úradu osobitné záznamy nezachovali. Po zániku notárskeho úradu boli dokumenty uložené u jeho nástupcu na úrade MNV.</p> <p>Prvá časť fondu bola prevzatá do Okresného archívu v Trenčíne v roku 1968, ktorý v tom čase sídlil v budove múzea na Mierovom námestí, v sypanom stave asi v množstve 30 bm. Zvyšok registratúry prevzal archív v roku 1972 pomiešaný s písomnosťami Miestneho národného výboru v Brunovciach v množstve asi 12 bm. Tretí prírastok k fondu bol prevzatý v roku 1983 v množstve asi 20 bm.</p> <p>K čiastočnému vyradovaniu a usporiadaniu fondu sa pristúpilo v roku 1975. Z prírastku notárskeho úradu boli v roku 1983 vytriedené dokumenty národného výboru a v roku 1984 po vyradovacom konaní notárskeho úradu a čiastočnom usporiadaní zostalo zo 16 bm asi 12 bm písomností. Po presťahovaní archívu do účelovej budovy na Kožušníckej ulici v Trenčíne bolo dokončené usporiadanie fondu v roku 1985 a vyhotovený rukopis inventára. V priebehu ďalších rokov pri spracovávaní fondov obvodných národných výborov boli vyčlenené a zaradené do fondu notariátu ďalšie dokumenty. V roku 2006 sa pristúpilo k revízii fondu, prepracovaniu jeho inventára a vyhotoveniu čistopisu, registrov a doplneniu úvodu. Po prevzatí matričných kníh z rokov 1895 - 1906 v roku 2017 má fond v súčasnosti 11,25 bm.</p>	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Prvý prírastok je zaznamenaný dňa 24. 10. 1968 pod číslom 111. Údajne bolo od MNV v Považanoch do Okresného archívu v Trenčíne, ktorý v tom čase sídlil v budove múzea na Mierovom námestí prevzatých 30 bm písomností v sypanom stave. Ďalší prírastok prevzal archív v roku 1972 pod číslom 116, ktorý tvorili dokumenty notárskeho úradu</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov

		<p>pomiešané s dokumentami MNV v Brunovciach. Tretí prírastok k fondu bol prevzatý v roku 1983 a evidovaný pod číslom 246. Prírastky boli prevzaté bez preberacieho zoznamu. Dňa 23. 10. 2017 boli pod prírastkovým číslom 184/2017 prevzaté 4 matričné knihy a 3 ks prefotených indexov.</p>	
3.3.1.	Scope and contents	<p>Správne knihy notárskeho úradu sú zachované okrem Potvoríc až do roku 1945, resp. 1944 a 1942. Chýbajú zápisnice z Potvoríc z rokov 1911 – 1927 a po roku 1942. Prezidiálne protokoly sa zachovali od roku 1924 s medzerou od roku 1935 – 1938. Do posledného protokolu sa zapisovalo aj po skončení činnosti notárskeho úradu až do roku 1948. Administratívne protokoly začínajú rokom 1894 s medzerami do roku 1920, potom sú zachované kompletne do roku 1945. Indexy k administratívne protokolu sa zachovali od roku 1896 s medzerami do roku 1924, potom až do roku 1944 sú zachované kompletne. Prezidiálne spisy sú zachované z rokov 1924 – 1945. Administratívne spisy začínajú rokom 1889. Do roku 1919 išlo o pomerne málo spisov v jednom ročníku, potom v nasledujúcich ročníkoch sú viac alebo menej zachované až po rok 1945. Účtovný materiál je pomerne dobre zachovaný. Tam, kde chýbali základné účtovné knihy, sú ponechané aj menej podstatné výkazy, aby bol docielený komplexnejší obraz o účtovnej agende. Inventár uzatvárajú na konci fondu zachované mapy a plány.</p> <p>Z hľadiska využitia fondu pre bádateľov k poznaniu dejín jednotlivých obcí notariátu zápisnice obecného zastupiteľstva, obecnej rady a obecnej finančnej komisie obsahujú dôležité rozhodnutia v hospodárskej, sociálnej, kultúrnej a politickej oblasti. Údaje majetkovoprávnej povahy možno čerpať z pozemkových kníh a evidencií pozemkov a domov, ďalšie evidencie nás informujú o živnostenskom podnikaní, o pohybe osôb, štátnom občianstve, sociálnom postavení občanov, stavebnej činnosti, obchodovaní či kriminalite. Prezidiálne spisy odrážajú celkovú politickú a spoločenskú situáciu v krajine. Nachádzajú sa tu dokumenty o činnosti politických strán, hlásenia o politickej a hospodárskej situácii v notariáte, o situácii počas 2. svetovej vojny, o boji proti fašizmu, nezamestnanosti a vykorisťovaniu.</p> <p>Najstaršie ročníky administratívnych spisov sa dotýkajú hospodárskeho rozmachu obce. Môžeme tu nájsť dokumenty o školách v obciach notariátu, údaje o elektrifikácii obcí, údaje hospodárskeho charakteru (o liehovare v Svätom Kríži nad Váhom, o veľkostatkoch a ich majiteľoch vo Svätom Kríži nad Váhom, Brunovciach</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>a Potvoriciach, o prenájomných zmluvách, štatistike včelárov, rybolovnom práve, výkazoch o úrode), ďalej údaje o situácii v notariáte počas 1. a 2. svetovej vojny, o riešení nezamestnanosti, údaje o voľbách, o stavebnej činnosti, správy zo schôdzí politických strán, údaje o protižidovských opatreniach, o vyst'ahovalectve z republiky, o regulácii Váhu a iné.</p> <p>Účtovné knihy sú pomôckou štúdia hospodárskych pomerov. Poskytujú prehľad o obecnom hospodárení, o školách, robotníkoch.</p> <p>Písomnosti do roku 1919 sú písané v maďarskom jazyku.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	<p>Informácie o vyrad'ovaní počas existencie úradu sa nezachovali. V roku 1975 pristúpili k vyrad'ovaniu D. Hlaváčová, F. Miškovský a M. Hvožd'arová. Z prírastku notárskeho úradu prevzatého v roku 1983 vytriedil J. Ilčík písomnosti národného výboru a v nasledujúcom roku 1984 vykonal vyrad'ovanie a čiastočne usporiadal fond tak, že zostalo asi 12 bm. Po presťahovaní fondu do novej účelovej budovy dokončila usporiadanie v roku 1985 Viera Morišová a vyhotovila rukopis inventára. V priebehu ďalších rokov pri spracovávaní fondov obvodných úradov miestnych národných výborov sa dokladali k fondu ďalšie vyčlenené písomnosti. Nakoniec v roku 2006 sa pristúpilo k revízii fondu. Viera Bernátová – Morišová skontrolovala všetky záznamy a znova usporiadala. Prepracovala inventár a vyhotovila jeho čistopis, vyhotovila registre a doplnila úvod.</p>	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Z diplomatického hľadiska je fond usporiadaný do štyroch skupín. Prvá časť inventárnych zápisov zachytáva správne knihy, ktoré sú zoradené podľa obcí Svätý Kríž nad Váhom, Brunovce, Mošovce nad Váhom, Potvorice a Vieska. Evidenčné knihy sú zoradené chronologicky.</p> <p>Druhú časť inventárnych zápisov tvorí rozsiahly spisový materiál. Registratúrne pomôcky k úradným spisom pozostávajú z prezidiálnych a administratívnych protokolov a indexov k administratívnym protokolom.</p> <p>Spisy sa delia na prezidiálne a administratívne. Účtovný materiál je zoradený podľa obcí a potom chronologicky. Inventár uzatvárajú katastrálne mapy a plány.</p> <p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <p>I. Knihy A. Správne</p>	Spôsob usporiadania

		<p>Svätý Kríž nad Váhom Brunovce Mošovce nad Váhom Potvorice Vieska B. Evidenčné II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a) prezidiálne b) administratívne B. Spisy a) prezidiálne b) administratívne III. Účtovný materiál Svätý Kríž nad Váhom Brunovce Mošovce nad Váhom Potvorice Vieska Spoločný pre všetky obce IV. Mapy a plány Inventárnou jednotkou pri knihách je jeden zväzok, pri prezidiálnych a administratívnych spisoch je ňou jeden ročník. Pri účtovnom materiáli je inventárnou jednotkou účtovný materiál vzniknutý v jednej obci za rok. Fond obsahuje 642 inventárnych jednotiek z rokov (1867) 1875 – 1945 (1953), 1511 úradných kníh z rokov (1867) 1875 – 1945 (1953), 47 registratúrnych pomôcok z rokov 1894 – 1945 (1948), 31 administratívnych indexov z rokov 1896 – 1944, 20 škatúľ spisov z rokov 1889 – 1945 (1948) a 4 ks katastrálnych máp z rokov 1900 - 1913 a 2 parcelačných plánov bez dátumu. Fond meria 11,25 bm.</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok	Podmienky

	reproduction	uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	vyhotovovania reprodukcii
3.4.3.	Language /scripts of material	maďarský, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	čiastočne poškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Bratislave, pobočka Trenčín Obvodný notársky úrad vo Svätom Kríži nad Váhom (1867) 1875 - 1945 (1953), inventár, Viera Bernátová, Trenčín 2006, evid. č. 3699	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Kožušnícka 1, 911 05 Trenčín	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Informácie nie sú známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Služnovský úrad v Novom Meste nad Váhom, Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom, Okresný národný výbor v Novom Meste nad Váhom, Obvodný úrad MNV v Svätom Kríži nad Váhom	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	JAMBOROVÁ, Daniela – JURKOVÁ, Ľudmila – MÜLLEROVÁ, Emília, Považany včera – dnes - zajtra, Obecný úrad Považany, 2000	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Pozri 3.4.5. Rukopis inventára vypracovala v roku 1985 odborná archivárka Viera Morišová. Po uskutočnenej revízii archívnych fondov a doplnení fondu vykonala reinventarizáciu notárskeho úradu Viera Morišová. Konečnú revíziu archívneho fondu notariátu, prepracovanie úvodu, vypracovanie registrov a vyhotovenie čistopisu vykonala v roku 2006 Viera Bernátová – Morišová.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní

		Opis vyhotovila Mgr. Mária Ďurčová v októbri 2018	
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition a metodického pokynu na tvorbu opisov archívnych súborov podľa všeobecného medzinárodného štandardu pre archívny opis ISAD (G) č. SVS-OAR1-2017/002532.	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	24. 10. 2018	Dátum vyhotovenia opisu